

Napsugaras vasárnap délelőtt a Dunaparton ballagok, éppen a Lágymányosi öbölnél. Egyesek fürödnek a víz tetején himbálódzó hordók körül, mások a fű öléen süttetik magukat, s bőven akad olyan is, aki a «Tengeri kalóz»-csárda kertjében iddogálja a sört. Én az öből [elhagyatott] kiszögelése felé igyekszem, ahol a vízen valami különös tákolmány illeg-billeg. Már mesziről figyelem, de nem lehet megállapítani, hogy kalyiba, bárka, vagy holmi szörnyeteg, akit elbágyasztott és megszelídített ez a szép vasárnap délelőtt.

Közelebb érve látom, hogy bárka, de többet aztán egy fikarenyival sem, mivel lélek sem mozog a járművön. Végre is egy kislány tűnik fel, az egyik közeli kunyhóból bujt ki, ahhoz fordulok felvilágosításért.

— Aranyat mos . . . — mondja a bárka tulajdonosáról, de oly közönyösen, mintha mást sem csinálnának az emberek a Duna pesti szakaszán, mint aranyat mosnának . . .

— Aztán hol van a gazda ilyenkor? — kérdezem.

— Hát itt! — feleli. S már kiabál is a hajó felé. «Kultsár bácsi! Kultsár bácsi! Gyöjjön ki, keressik!» . . .

A kiabálásra a bárka tetején felemelkedik egy négyszögű deszkalap s alóla egy borostás, matrózsapkás, lázasan csillogó szemű ember feje bujik ki. Önkéntelenül is a kaliforniai aranymezők jutnak eszembe, ahol az emberek az arany ördögétől megszállva ölték-gyilkolták egymást a sárgafényű ércért.

De az én emberem már itt is a parton s tessékel be szívélyesen a bárkába. Egy deszkapallón megyünk át az uszályra s onnan csak egy lépés a kis hajó. Bizony igen viharvert állapotban van, ahogy a nyíláson keresztül létrán lefelé kúszok a belsejébe, szinte félelem fog el. Lent a nyirkos deszkán leülünk s előkerül még egy idősebb ember is, aki ügylátszik segítségére van a munkában.

Buda

Szerző :

Cím :

Forrás :

Dunapart

(Hely)

1943. 17

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

ARANYMOSÓ A Dunaparton

Örvös Lapja

Hely :

Idő :

Személy :

Helyszám :

382.6

«Az aranymosó» a Dunaparton

— Kultsár István vagyok — mutatkozik be az aranymosó s már mesél is rejtelmes mesterségéről, bizonyára már másnak is feltűnt az öbölben ringatózó különös jármű s hozzászólt a kíváncsi emberek érdeklődéséhez.

— Tetszik tudni, hazánkban már a rómaiak idejében is mostak aranyat — kezdi a beszélgetést —, a honfoglaláskor beköltöző magyarok az ittlakó népektől tanulhatták el. Rendes mesterség ez, kérem, magyarázza, akárcsak a tímárság, vagy a többi . . . Az aranyláz, amely időnként felbukkan az emberek között, annak semmi köze ehhez a becsületes munkához, amelynek célja csupán a folyamban kallódó ércek és egyéb értékes, vagy hasznos anyagok kiaknázása.

— A Dunában lévő kicsiny aranytartalom kimozása csak kisüzemmel érdemes. És hogy nem bolondságra pazarlom az időt és erőmet, azt bizonyítja, hogy az Önállósítási Alapból kaptam ötezer pengő

Az aranyosó hajó

landó lett volna gyártani, de a háború megakadályozta ezt a tervet. Remélem azonban, hogy bárkám hamarosan kifuthatok a Dunára, mert ma, amikor a nyersanyagokra ilyen nagy szükség van, nem szabad elveszni hagyni ilyen értékes anyagokat.

A felső nyíláson lassanként már ide is belopózik a nap, s a falon csüngő lábasokat világítja meg. A roz-zant tűzhelyen pedig rotyog a fazék s fő benne a jó gulyás. Bizony senkisé mondaná így belülről, hogy kinn a Lágymányosi-öbölben a vasárnap örömeit élvezi a budapesti közönség. Itt a hajón pedig a legrégebb — és

kölsönt az aranyosó üzem megvalósításához. Ebből a pénzből vettem a bárkát, amibe egy faszéngáz-hajtásra átalakított autómotort szereltem s ez hajtja a propellert. Ha a bárka megáll, akkor a motort átkapcsolom az üzem működtetésére. Tulajdonképpen a már ősidők óta ismeretes házi aranyosást szeretném motorizálás útján meggyorsítani.

— A kotrószerkezet felszedi a dúsabb homokrétet — magyarázza — s a bárkában lévő tartályba hordja. A tartály egyik részében van a homok, a másikon a dunavíz. Egy kis nyíláson át a mosóasztalra ömlik a homok és ugyanoda folyik a víz, ami kimossa az iszapot. Innen egy újabb asztalra kerül az anyag, s ez még jobban finomítja.

— Azonban nemcsak aranyat, hanem vöröskvarcot és magnetitot is akarok felhozni. Naponként körülbelül 30 köbméter iszapot tudok átmosni. A Dunában a sóder — ez a kimosandó homok — 5%-ban tartalmaz vasat magnetit alakjában, kb. 2% fehérhomokot és 1% rózsakvarcot. Egy köbméter kiemelt sóderből egynegyed gramm vasat lehet mosni.

— De nemcsak a Dunán, hanem a Szamos, Néva, Aranyos, Nyitra, Vág, Garam és Zsitva folyókon, de különösen a Maroson lehetne leginkább folytatni a kotrást, mivel ezek hegyifolyók.

— Nem ez az egyetlen aranyosótelep. Száz, meg száz ember él ebből, különösen a Csallóközben, ahol bársonyra szórt sóderből mossák az aranyat, amely beléakad a bársony szőreibe.

Indulás a felfedező útra

Sóhajt, mintha jelezné, hogy azért nem szízig tejfel az aranyosó élete.

— Nehezen lehet belőle megélni. Nincs elég pénzem s ez nagyon meglassítja, sőt néha lehetetlenné teszi a munkát. Most nemrég újra festettem a bárkát s az egész felsőrészt is én magam csináltam. Most azon igyekszem, hogy az utóbbi hetekben bemutatott Asbóth-hajót, amely félméteres vízben is képes haladni — összekössem az én aranyosó tervemmel. Még más találmányom is van, ezt a Gamma-gyár haj-

Az aranyosó hajó mélyén

úgy látszik állandó — izgalom fűt néhány embert: aranyat találni, ellesni a bőlesek titkát, követve ebben a fantasztikus emberi szenvedélyben a középkor nyughatatlan keresői. Csak az a különbség, hogy a mai keresők — a Dunában keresik a kincset. *Örvös Lajos*